

the intention of having it develop into a centre for research and documentation.

The basic holdings of this library are made up of periodicals linked with the Croatian theatre heritage and the Mediterranean dramatic tradition in general. Apart from periodicals, the library has numerous publications linked with theatres and museum and library institutions, and it also holds 22 publications linked with the 59th PEN World Congress that was held in Dubrovnik in 1993.

Apart from the subject matter that includes the field of the theatre sciences, theatrolgy, the library also holds donations by authors that were associated with the Institute for Ethnology and Folk Sciences, as well as donations of publications from the Dubrovnik chapter of the Central Croatian Cultural Society.

A special library collection of the Home of Marin Držić contains the translations of Držić's works in various languages.

In 1997 a video library was founded with the taped performances of Držić's works for the theatre. This library also contains a collection of CDs of Renaissance music (donated by the British Council for Cultural Links).

The library is situated in the reading-room, and members of the public can use the library after filling in a special form.

KNJIŽNICA GARAGNIN FANFOGNA U MUZEJU GRADA TROGIRA*

Fani Cega
Muzej grada Trogira
Trogir

Muzej grada Trogira smješten je u palači koja je nekoć pripadala obitelji Garagnin Fanfogna. Tako se u njegovu sastavu našla vrijedna knjižnica spomenute obitelji. Osim nje, naš relativno mlad Muzej, osnovan 1963. godine, ima i malu muzejsku knjižnicu sa otprilike 1800 naslova i oko 180 naslova stručnih časopisa. Knjižnica Garagnin – Fanfogna predstavlja tip zatvorene knjižnice, dostupne istraživačima koji u njoj mogu proučavati različite teme, a ujedno je i muzejska zbirka.

Vrijeme nastanka knjižnice je polovica XVIII. st., doba kada Ivan Luka (1722.-1783.), splitski nadbiskup (u daljnjem tekstu spominje se kao stariji) kao crkvena ličnost skuplja mnoga vrijedna izdanja, tiskana i rukopisna ne samo iz crkvene povijesti već općenito, te joj tako udara temelje. On je zasigurno jedan dio knjiga držao u gradovima u kojima je obnašao crkvene dužnosti, ali je vjerojatno glavnina bila u palači u Trogiru u koju je on povremeno dolazio. U popisu iz 1798. spominje se soba u kojoj je sve bilo zagasito crvene boje: zavjese, presvlake na stolicima, prekrivač, dok su po zidu bile slike s prikazima pojedinih svetaca te klecalo, što ukazuje da je u prostoriji vjerojatno obitavala osoba koja se često molila. Pretpostaviti je da je u njoj znao boraviti Ivan Luka prigodom boravka u rodnom gradu.

Vrijednost zbirke najbolje potvrđuje činjenica da su se mnogi istaknuti autori služili njenom gradom pišući svoja djela. Rukopisi u knjižnici bili su dragocjeni sastavljačima "Illyricum sacruma", djela koje je radeno na inicijativu Filipa Riceputija (1667.-1742.), talijanskog isusovca koji je zamislio napisati crkvenu povijest stanovnika gotovo cijelog Balkanskog poluotoka. U svezi rečenog započeo je skupljanje građe, čime počinje njegovo misionarenje po Dalmaciji u više navrata. Prvi put od 1709. do 1715., a drugi od 1720. do 1721. u pratnji Pacifika Bize (1696.-1756.) iz Raba. Osim priobalnog dijela zalazi i u unutrašnjost. Na svom putu nailazi na Ivana Luku starijeg, koji mu se našao na pomoći. Međutim, umire a da nije završio započeto djelo pa njegov rad nastavljaju najprije Daniel Farlati (1690.-1773.), a potom Jacopo Coleti (1732.-1827.), koji redigira učinjeno te objavljuje. Budući da dolazi do osipanja građe još za Riceputijeva života, na zahtjev vlasnika Farlati i Coleti je vraćaju ili čak poklanjaju. Ivan Luka tako uza svoju

dobiva na poklon dio građe 17. XI. 1776., a Farlati mu u znak zahvalnosti posvećuje IV. svezak "Illiricum". Iz tog razloga mnogi kasniji istraživači traže zagubljenu građu upravo u Garagninovoj knjižnici, primjerice, Jerolim Granić pa Moriz Faber, koji dio tu i pronalazi. Slijedeći ovu informaciju don Frane Bulić, u nekoliko navrata potkraj XIX. i početkom XX. st. (1898., 1900.) posjećuje knjižnicu, pregledava rukopise nastojeći ih otkupiti za Arheološki muzej u Splitu. Pregovori nisu urodili plodom jer obitelj iznenada i potajno 1910. godine prodaje ne samo ovu građu nego i druge vrijedne rukopise Zemaljskom arhivu u Zagrebu.

Prije negoli su Garagnini počeli sa prodajom mnogi su putopisci, povjesničari navraćali u knjižnicu. Za života Ivana Luke starijeg na svom putu po Dalmaciji divi joj se Alberto Fortis, koji uz knjižnu zbirku uočava i prirodoslovnu. U znak zahvalnosti na pruženo gostoprimstvo i pomoć, posvetio mu je knjigu objavljenu u Napulju 1780. pod naslovom "Della coltura del castagno".

Nakon smrti Ivana Luke starijeg, brigu o knjižnici preuzimaju njegovi nećaci: Ivan Luka (1764.-1841.) (dalje u tekstu spominje se kao mladi) i Dominik (1761.-1848.). Ivan Luka, mladi kao čovjek široke naobrazbe i raznolikih interesa obogatio je knjižnicu naslovima iz raznih struka. Poljodjelstvo, hortikultura, šumarstvo, struke za koje se on najviše zanimao, zastupljene su brojnim naslovima. Slično je i s literaturom o stočarstvu, pogotovo kada se uzmu u obzir pokusi koje je obavljao u svome vrtu. Bogat fundus knjiga je i iz arhitekture, npr. čuveno Palladijevo djelo "Quattro libri dell' architettura". Ivan Luka mladi bio je i jedan od prvih konzervatora za Dalmaciju. Za njegova izvješća u svezi konzervatorstva, kako bi mogao citirati ugledne znanstvenike a i sam ući u problematiku, bile su mu neophodne knjige iz arheologije, povijesti, povijesti umjetnosti. Obiteljske racionalističke i prosvjetiteljske svjetonazore dokazuju kompleti djela Jeana Jacquesa Rousseaua, Françoisia Mariae Arouet de Voltaira, te engleskih filozofa XVII. i XVIII. stoljeća. Izgleda da prigodom pada Venecije 1797. godine, u općem metežu koji je nastao u gradu knjižnica nije posebno stradala. Vjerojatno se interes razjarene mase nije usredotočio na pisanu riječ. U popisu iz godine 1798. nigdje se ne spominje knjižnica ni popis naslova, nego samo vrata koja su vodila u nju iz blagovaonice. Kako je obitelj neposredno pred propast vlasti Venecije godine 1796. dala izraditi popis na 110 stranica, u kojem su zapisana 963 naslova, na kraju s popisom predmeta koji su se u njoj nalazili, pretpostaviti je da su se pri provjeri stanja te godine služili postojećim popisom. Premda pogodeni pljačkom, Garagnini se vrlo brzo oporavljaju te i u XIX. st. njihova knjižnica ostaje predmetom znanstvenog interesa učenih ljudi.

Godine 1804., na svom putu po Dalmaciji, Giacomo Concina navraća u Trogir. Oduševljen gradom u kojemu je boravio četiri dana, te Garagninovom knjižnicom opisuje ju u "Viaggio della Dalmazia litorale" (Udine, 1809.). Mnoge rijetkosti u njoj pronalazi: ... Epistole di S. Cipriano di Va(e)ndellino di Spira... Coriolano Cippico sulle gesta di Pietro Mocenigo... (dvije od šest inkunabula koje se i danas čuvaju u Muzeju). Osim knjiga, kao i Fortis, zapaža prirodoslovnu zbirku, te antičku – kućni lapidarij, a u njemu zbirku keramike iz Salone, etruščanske vaze itd. Za francuske vlasti posjetio ju je i maršal Marmont (1774.-1852.), vjerojatno prigodom posjeta gradu tijekom 1808. godine.

Ivan Pavlović-Lučić piše hvalospjeve u čast Ivana Luke mladeg i obitelji. Spominje njegovu konzervatorsku djelatnost, skupljanje ulomaka po Saloni za njegov kućni muzej, koji je imao numizmatički dio i pinakoteku, te knjižnicu.

Polovicom XIX. st. udajom Katarine Garagnin za plemića Antuna Fanfogna iz Zadra, godine 1840., obitelj se piše Garagnin-Fanfogna. Izgleda da je Antun Fanfogna samo dio obiteljske bibliotečne građe premjestio u Trogir, dok je glavnina ostala u Zadru kod njegova brata Ivana.

Tijekom druge polovice XIX. stoljeća, knjižnica budi interes šire javnosti. Političar, književnik i povjesničar Ivan Kukuljević Sakcinski primjećuje da je ova knjižnica uz Dubrovačku jedna od najznamenitijih. U njoj, među ostalim, nalazi vrijedne rukopise arhidakona splitskog, Franje Divnića, Pavla Andreisa, statute gradova itd. Zasigurno mu je na vrijednost pojedinih djela skrenuo pozornost svećenik, Pavao Dominis, obiteljski kapelan, koji je u to vrijeme sređivao knjižnicu. Kukuljević je negdje oko godine 1873. još jedanput posjetivši Trogir svratio diviti se vrijednostima knjižnice. Govoreći u svojim "Putnim uspomenu" o umjetninama Andrije Alešija u Trogiru služio se rukopisom koji on naziva "Chiesa di Trau". Isti rukopis, "Le chiese di Trau", spominje 1940. godine Cvito Fisković zahvaljujući Ninu Fanfogna koji mu je dopustio da ga pregleda. Autor rukopisa je po njegovu mišljenju tijekom XVIII. st. skupio podatke o trogirskim crkvama služeći se arhivskim dokumentima, među kojima se nalazio kratak opis katedrale. Rukopis, kojemu se bio zametnuo svaki trag, nedavno sam otkrila u Muzeju grada Trogira. U Knjižnici se osim ovoga nalazi i tiskano djelo Vicenca Celia Cege, "La chiesa di Trau" (Split, 1855.), ali se radi o sasvim drugom djelu.

U spomenutom rukopisu, osim opisa katedrale, slijedi opis trogirskih crkava u gradu, među kojima su nabrojene i crkve kojih danas više nema – srušene su: Sv. Roko, Sv. Duh, Sv. Stjepan... Rukopis se sastoji od dva dijela, prvog originala te drugog prijepisa originala, sačinjenog možda od strane Garagnina, poradi činjenice što je original izbljedio, oštećen je i teško se čita.

Nisu samo strani i domaći ljudi bili gosti knjižnice nego i Trogirani. Ivan Carrara je primijetio dragocjenost rukopisa. Ida von Düringsfeld, poznata njemačka putnica, putujući po Dalmaciji sredinom 19. stoljeća, budući da je ponešto poznavala hrvatski jezik, zaustavila se u gradu i ovoj knjižnici, te joj posvetila čak dva poglavlja. Njen suprug Otto v. Reinsberg – Düringsfeld je u bilješkama spomenutih poglavlja izvijestio o najvrednijim rukopisima i knjigama.

Bilo je tu još niz drugih istraživača koji su se koristili njenim fondovima, a kako je knjižnica, na sreću, sačuvana, koriste se i danas. Ipak bi trebalo posebno izdvojiti još jednog onodobnog političara i povjesničara, Franju Račkog, koji oko 1874. godine donosi vrlo iscrpno izvješće o rukopisima knjižnice. Zahvaljujući se Antunu Fanfogni koji mu je omogućio da kroz dva dana pregleda rukopise, Rački nabraja pojedine raritete u njoj. Zadržala bih se ovdje na tekstu koji spominje rukopise koji se tiču trogirske povijesti...*collectanea traguriensia*, gdje se navode knezovi trogirski od 1420.-1500. god. poviest trogirске biskupije, pisana talijanski, dopiruća do početka XVIII. stoljeća, te različite sitnice trogirске. Ovamo ide rukopis, u kojem je uz ostalo zapisnik trogirске općine od god. 1316; na dalje rkp. *Storia della citta di Trau dalla sua fondazione sino all' a. 1643. divisa in 5 libri, opera di Paolo Andreis, nobile della citta stessa* rkp. imade 189 listova. Na dalje rkp. u 8ni: *Le antiche nobili famiglie di Trau*, s rodoslovljem i poveljama kano i s grbovi pojedinih obitelji... Dalje opet navodi rukopise koji se tiču povijesti drugih dalmatinskih biskupija. Te dalje spominje *Qualiter et cum quo pacto dederunt se Chroates regi hungarie*. Zaključno iznosi tvrdnju kako je ova zbirka od "ne malene vrijednosti".

Iz svega napisanog, prateći ova izvješća raznih putopisaca, povjesničara koji su više davali važnosti bogatstvu rukopisa knjižnice negoli samim knjigama, očita je njezina velika vrijednost. Na žalost, već potkraj XIX. st. u njoj vlada priličan nered, kako uočava znanstvenik Moriz Faber. Pokušavajući ući u trag pojedinim knjigama, služio se jedinim katalogom koji je pronašao u knjižnici ali se po njemu nije uspijevaio snaći. Početkom XX. st. materijalno stanje obitelji se naglo pogorsalo zbog vinske krize u Dalmaciji jer im je glavni proizvod bio vino. Braća Ivan Dominik i Rudjero, ne bi li se spasili od vjerovnika, razmišljali su o prodaji knjižnice na licitaciji, te je ona 1903. godine zapečaćena (na žalost, ne postoji popis). Uvidajući kamo to vodi, arheolog i konzervator don Frane Bulić uspio je uznemiriti javnost, zainteresirati tadašnjeg načelnika Trogira Sladu Šilovića i namjesnika za Dalmaciju baruna Handela. Nikome nije bilo u interesu da knjižnica završi izvan domovine. Don Frani Buliću kao konzervatoru koji je nastojao zaštititi sve pokretne i nepokretne umjetnine, trogirskoj općini zbog činjenice što se dio njihova arhiva nalazio kod obitelji Garagnin-

Fanfogna, a pojedinim članovima bečke vlade u korist Centralne komisije za umjetničke i povijesne spomenike u Beču. Pojavili su se i Mađari kao zainteresirani kupci. Tako počinju dugogodišnji pregovori s nasljednicima o kupnji knjižnice i arhiva, te ovaj problem dolazi čak i na dnevni red dalmatinskog Sabora godine 1910. Međutim, obitelj tiho i potajno prodaje vrednija djela. Godine 1905. zbirku od 11 statuta dalmatinskih gradova Sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu, kodeks *Historia Salonitana Tome Arcidjakona* poznat po *Appendiculi Madzarima*, dok Zemaljska vlada otkupljuje za Zemaljski arhiv već spomenutu dragocjenu rukopisnu građu. Dogodilo se da su se rukopisi rasuli po Hrvatskoj, a na žalost i Mađarskoj, time je cjelina – Knjižnica i arhiv obitelji Garagnin-Fanfogna zauvijek nestala. Kada oko 1922. godine Alessandro Dudan, talijanski povjesničar, dolazi u knjižnicu, zapaža da mnogih vrijednosti u njoj više nema.

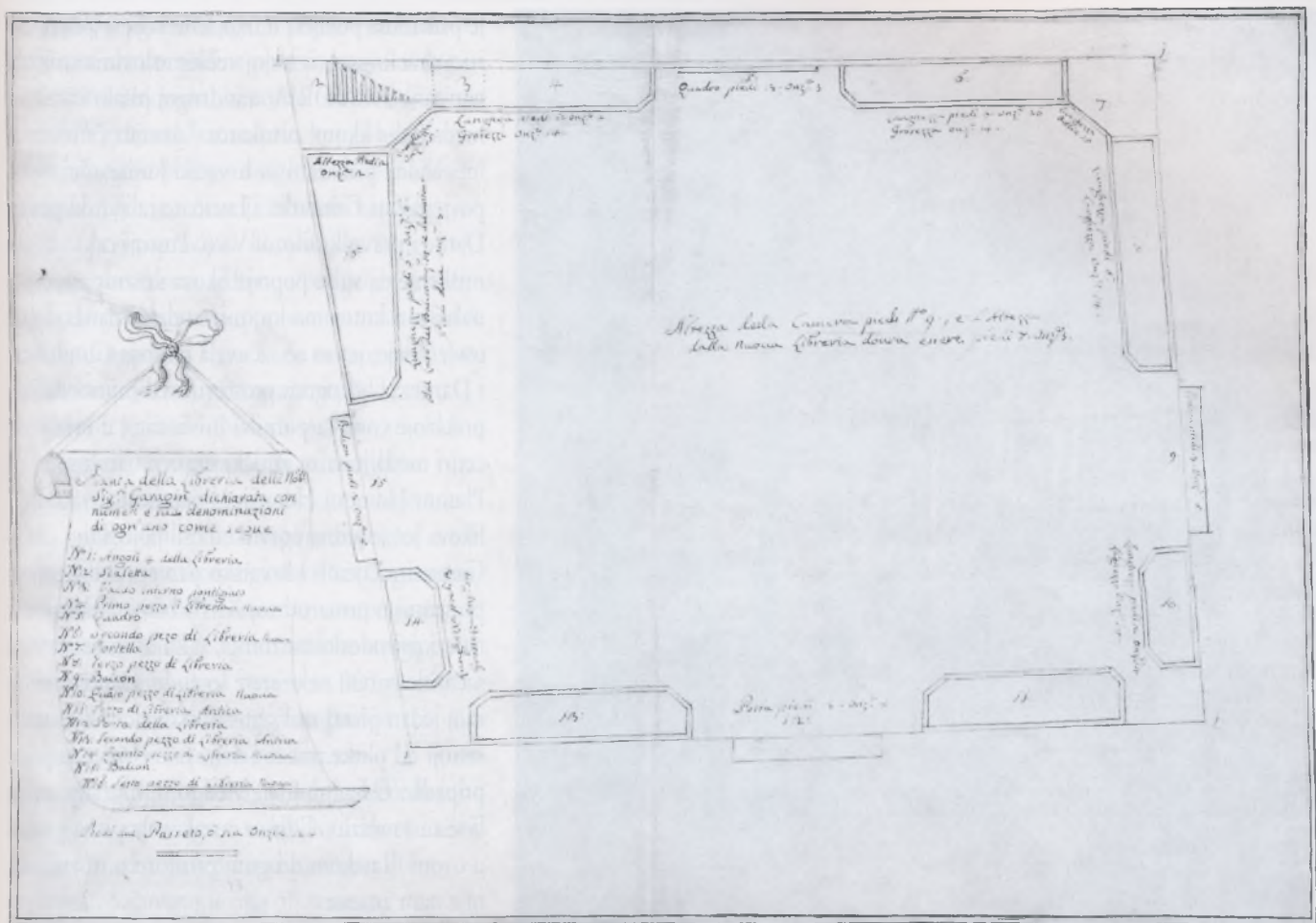
Tijekom II. svjetskog rata nakon odlaska obitelji iz grada, na sreću, preživjela je ratna stradanja, premda su se u palaču uselili razni stanari. Bibliotečna građa se ipak uspjela sačuvati do danas, jer je veća potražnja bila za rukopisima.

Osnivanjem Muzeja grada Trogira u palači Garagnin-Fanfogna 1963. godine, knjižnica dolazi u njegov sastav. Sljedeće 1964. godine rad na njenom sređivanju prihvatili su djelatnici Arheološkog muzeja u Splitu: Neda Anzulović i Željko Rapanić. Oni su najprije iz neuredne hrpe knjiga u prostoru knjižnice, knjige razmjestili po mogućim cjelinama te po veličini po ormarima. Potom su ih uveli u knjigu inventara, signirali te katalogizirali preko polovice fonda utemeljivši ujedno četiri kataloga: abecedni, stručni, predmetni i topografski. Katalogiziranje je završio te izradio stručni katalog Šime Jurić, tada rukovoditelj odjela za rijetke i stare knjige u NSK u Zagrebu.

Nakon završetka ovog opsežnog posla na popisu se našao točno 5581 naslov. Među njima je šest inkunabula i mala rukopisna zbirka od 55 naslova. Gotovo sva ostala arhivska i rukopisna građa predana je Povijesnom arhivu u Splitu na sređivanje, te je tamo i ostala. Knjižnica ovako sređena danas se nalazi na raspolaganju svakom zainteresiranom znanstveniku i građaninu. Na žalost, uglavnom u njoj istražuje mali broj znanstvenika, ali zato se njome oduševljavaju posjetitelji muzejskih zbirki. Knjižnica Garagnin-Fanfogna uvrštena je, naime, u sve monografije i vodiče Trogira.

Namještaj u knjižnici

Knjižnica se nalazila u novoj kući Garagnina izgrađenoj tijekom XVIII. st., koja ima obilježja baroknog stila, a podignuta je povise temelja kuća sagrađenih u ranijim razdobljima.

Nacrtn knjižnice obitelji Garagnin Fanfogna (bez godine)
Muzej grada Trogira

Sačuvan je nacrt knjižnice, na žalost bez godine. Raspored prozora i vrata ukazuje na činjenicu da se trebala nalaziti u nekoj drugoj prostoriji od ove današnje. Prema tom nacrtu, bila su jedna vrata i dva prozora te male stube u jednom kutu. Upravo ove stube i raspored prozora pokazuju da se knjižnica trebala nalaziti u prostoriji poviše današnjeg ureda Muzeja grada, jer ona ima jedne male drvene stube koje su iz gornje prostorije vodile u nju. Ovoj tvrdnji ide u prilog i činjenica što se u staroj knjižnici spominje i slika, vjerojatno se misli na portret Ivana Luke, nadbiskupa. Na nacrtu nisu ucrtani ormari, nego mjesta gdje bi trebali biti, i to prema tematici knjiga. Osim ovog nacрта sačuvao se još jedan, na kojemu je crtež ormara za knjige koji je trebao biti dvodijelni tako da se svaki dio mogao posebno zaključati. Poseban nacrt bio je izrađen za podnožje ormara. Donji dio je imao staklo podijeljeno u dva dijela, a gornji podijeljeno u tri dijela. Staklo na nacrtu dočarano je plavo-sivom bojom a drveni dijelovi smeđom. Na vrhu je imao urezane ukrase.

Po sačuvanom inventaru iz godine 1796. znamo koliko je knjiga bilo u staroj knjižnici (samo 963 naslova), a doznajemo i koji su sve predmeti bili u prostoriji. Na zidu je visio spomenuti portret

Ivana Luke starijeg, a na prozorima pričvršćene uz njih zavjese, koje su bile i na kutnim ormarićima. U prostoriji je bio veliki stol s donjim dijelom isto izrađenim. Na njemu stakleni penariol. U prostoriji je bilo 6 drvenih sjedalica obloženih marokenom (crvenom kožom, samo onaj dio na kojem se sjedilo), a istim materijalom bila su obložena dva naslonjača. Knjige su očito bile u većim i manjim ormarima, ali se oni posebno ne opisuju, nego samo statue na njima. Na velikim ormarima nalazile su se gipsane statuete koje su predstavljale: dva konja, dva Narcisa, dva Apolona, jednog Maura, jednu Veneru i Herakla Farneskog. Na manjim ormarima su pak bile velike gipsane statue s različitim mitskim prizorima: Herakla koji davi Anteja, Smrti Aleksandrove, Germanika, Apolona, Kupida, Antinoja, Ahileja, Satira sa rogom, Pastira sa kozličem, Prometeja, Herakla koji ubija Hidru, Anatiomu, Neptuna s dupinom, Amora i Psiho... Vjerojatno su rađene po predlošcima skulptura glasovitih majstora, jer je obitelj posjedovala i zbirku grafika rađenih prema predlošcima svjetski poznatih umjetnika. Za čitanje velikih knjiga služio je stalak za čitanje. U tri kutije u jednom od ormara nalazili su se različiti rukopisi Ivana Luke

*Dio knjižnice obitelji Garagnin Fanfogna s prirodoslovnom zbirkom
snimio: Zoran Alajbeg*

starijeg. Osim knjiga, u prostoriji su se nalazili različiti predmeti i naprave, astrološki i meteorološki: globus (zemaljski i nebeski), armilarna sfera; barometar, termometar i higrometar (vlagomjer). Prirodoslovna zbirka bila je smještena u kutnim ormarićima, a bila su i 4 mramorna komada različitih dimenzija. U komodi su se nalazile različite stare medalje u okviru i zlato. Povećan broj knjiga u XIX. st. zahtijevao je izradbu novih drvenih ostakljenih ormara s policama, koji su dosegali do stropa. Vjerojatno se tada knjižnica preselila u dvodijelnu prostoriju u kojoj se i danas nalazi, a vrata između nje i blagovaonice su zatvorena ormarima. U svakoj prostoriji bilo ih je po 14, postavljenih tako da su u potpunosti prekrivali zidove, a bili su označeni rimskim brojevima od I do XXVIII, što je do danas ostalo sačuvano. Dakle, stajali su ravno tamo gdje je zid bio ravan, kutni u kutevima prostorija, s time da su ovi bili visoki dok su povise vrata bili mali. Tako je postignuta potpuna iskorištenost prostora. Što je od ostalog namještaja u njoj bilo, nije nam poznato. Ugodnom ozračju pridonosili su oslikani stropovi. U prvom prostoru u središnjem medaljonu simbolično

je prikazana povijest u liku žene koja u jednoj ruci drži knjigu na kojoj velikim slovima stoji napisano HISTORIA, a u drugoj pisalo i medaljon s likom muškarca. U ostala četiri medaljona prikazani su hrvatski književnici i povjesničari Gundulić i Lucić, te talijanski pisac Dante i pravnik filozof Vico. Postoji čak misljenje da su se poprsja likova sa stropa nalazila u kutovima knjižnice odakle danas dolazi osvjetljenje, jer su se sačuvala poprsja Gundulića i Dantea. U drugom prostoru središnji medaljon prikazuje čovjeka-putnika mislioca, a u ostala četiri medaljona su antički umovi: Ciceron, Platon, Homer i Horacije. Prisutnost hrvatskih likova još je jedna potvrda da su pojedini Garagnini cijenili i hrvatsku pamet. U drugoj prostoriji u ormaru broj XXIII bila je i danas se nalazi prirodoslovna zbirka, u kojoj su ostale sačuvala barem neke stare legende. Danas je u njoj jedan pisaci stol s gornjim dijelom koji se sastoji od plitke police i dvije male ladice koji je pripadao Garagninima. Međutim, nije sigurno je li se tu i nalazio. Gdje se čuvala rukopisna građa u ovom ili nekom drugom prostoru u to vrijeme, nije nam znano.

Opet bih ponovila da su se, na našu sreću, i knjige i ormari sačuvali do dana današnjeg, te se možemo diviti ljepoti onodobne knjižnice.

Katalozi knjižnice

Garagnini su uvijek vodili brigu o lakšem snalaženju u knjižnici. To potvrđuje i činjenica da su imali i svoje knjižničare, koji su im popisivali naslove i izrađivali kataloge. Prve kataloge Garagnini naručuju potkraj XVIII. stoljeća. To je inače bilo vrijeme drukčijeg gledanja na bibliotečnu građu nastalo kao posljedica Francuske revolucije, kada knjige naglo pritječu u knjižnice, a osnivaju se i nove knjižnice. Iziskivalo je to izmjenu unutrašnje organizacije knjižnica. A. Panizzi (1797.-1879.) udario je temelje za rad moderne knjižnice, abecednim katalogom i građevnim reformama. Tijekom druge polovice XIX. st. stvara se i bibliotekarski stalež, društva, škole, časopisi itd. Garagnini, koji su uvijek nastojali pratiti sva europska kretanja, nastojali su i svoj knjižni fond osuvremeniti ne samo novim knjigama nego i izradbom kataloga. Među arhivskom građom pronađeno je nekoliko starih inventara. Iz godine 1796. sačuvan je "Catalogo dei libri esistenti nella libreria della nobile famiglia Garagnin di Trau", ali je to

samo pripremljena knjiga za popis. Pod istim naslovom i iz iste godine postoji drugi katalog s popisanim naslovima, samo što ovaj nije bio uvezen. Vjerojatno je ona prva knjiga bila pripremljena za prijepis druge, što nije nikada učinjeno. Ovo je najstariji sačuvani katalog, možda i prvi napravljen. U njemu su knjige popisane abecednim redom, a podijeljen je u tri sveska. U prvom svesku popisani su naslovi od A do K, u drugom od L do T, a u trećem od V do Z, i na kraju je onaj već navedeni popis predmeta u knjižnici. Navodi se autor, ukoliko ga knjiga ima ili ako ga nema, naslov djela. Zatim ormar u kojemu se nalazi, te u kojem je dijelu prostorije ili pokraj čega je smješten ormar. Tako je svatko pregledavši katalog mogao imati uvid u sadržaj i prema ormaru pronaći traženi naslov. Knjige nisu navedene strogim abecednim redom, a na popisu su 963 na 110 stranica. Obuhvaćale su crkvenu povijest, zemljopis, povijest pojedinih država, poljodjelstvo, književna djela itd. Izgleda da je katalog bio napravljen u nekoliko primjeraka jer postoji još jedan prijepis na listovima ali nepotpun. Sačuvano je oko 50 stranica, a na kraju je isti popis predmeta.

Tijekom XIX. st. obitelj je dala izraditi nekoliko predmetnih ili stručnih kataloga, očito služeći se već postojećim abecednim katalogom. Iz godine 1831. sačuvan je jedan pod naslovom "Indice

de' libri spettanti alla Dalmazia ed esistenti presso i ch. fratelli co. Garagnin di Trau", raden u tri primjerka. Kako sam naslov kaže, u njemu su popisana djela koja se tiču Dalmacije.

Nabrojeno ih je 340, i to ne abecednim redom. Ovaj je nešto bogatiji u podacima, jer su uz autora i naslov zapisani mjesto i godina izdanja, ponekad čak i izdavač.

Sljedeće, 1832. godine učinjen je "Indice dei libri esistenti presso i ch. fratelli co: Garagnin in Trau spettanti alla lingua Illirica, o direttamente o indirettamente". Katalog je imao osam stranica a djela su bila popisana abecednim redom, također s podacima o mjestu i godini izdanja. Obuhvaćao je knjige napisane i objavljene na hrvatskom jeziku ili pak one koje su o njemu govorile.

U posebnom katalogu obrađeni su naslovi iz medicine – "Catalogo dei libri non compresi quelli di medicina", potom knjige koje se tiču Kaštela – "Catalogo dei libri esistenti alle Castela" na sedam stranica, te teološka djela – "Teologia".

Među inventarom pod naslovom "D G Inventario", pri čemu se vjerojatno misli na popis stvari Dominika Garagnina, nalazi se

Muzej grada Trogira, knjižnica obitelji Garagnin Fanfogna
snimio: Zoran Alujbeg

popis knjiga francuskih i talijanskih bilo tiskanih ili rukopisa. Ne radi li se tu možda o knjigama u vlasništvu Dominika koje je on nosio sa sobom u Dubrovnik?

Trgovačka obitelj imala je na umu zapisati materijalnu vrijednost knjižnice. Sačuvani su tako katalozi s procjenama, primjerice, jedan pod naslovom "Catalogo di alcuni libri", na devet stranica u kojemu su naznačene cijene pojedinih knjiga, na kraju s iznosom od 362.8 f. Na dva lista napravljen je popis knjiga ispod velikog stola u knjižnici. Prema naslovima tu su bile knjige velikog formata, npr. "La Sage, Atlas historique, généalogique, chronologique et géographique" itd. Posebno je napravljena procjena knjižnice – biblioteca elementa, abecednim redom, naznačeno je samo slovo, redni broj knjige i vrijednost u fiorinima. Na kraju je dana procjena svega: vrijednost knjiga procijenjena je na 200 f, biblioteke nadbiskupa na 300 f, biblioteke dalmata na 540 f, biblioteke elementa na 576.91 f. Završna procjena bila je 1616.91 f. Među arhivskom građom pronađen je jedan dosta oštećeni list koji se tiče knjiga koje je

potrebno prodati ili zamijeniti. Na listi se našlo nekoliko naslova koje je obitelj vjerojatno posjedovala u duplikatu pa ih je trebala ili prodati ili zamijeniti. Nisu to bila nikakva dragocjena djela, nego pojedini naslovi iz filozofije ili pak književnosti. Iz XIX. st. sačuvan je još jedan indeks knjiga. Knjige su popisane abecednim redom na 54 ispisane stranice, čak su sa strane izvučena slova radi lakšeg listanja. Naveden je samo autor ili nekoliko početnih slova naslova. Spominje se oko 1600 naslova. Osim ovoga, sa 2182 popisana i numerirana naslova, vjerojatno izrađen zadnji, sačuvan je katalog. Usporedbe radi, knjižnica Arheološkog muzeja u Splitu imala je 1898. godine 2095 naslova. Ovaj katalog sastoji se od devet knjžica označenih slovima od A do I. Jesu li to svi ili je bilo još, nije nam poznato. Nije li to možda topografski katalog u kojemu su knjige popisane po ormarima u kojima su se nalazile? Na naslovnoj stranici sveska A piše cantonale, ne odnosi li se to na ormar u kutu? Podjela građe unutar svezaka npr. A I., A II., A III., A IV., A V., upućuje također na rečeno. Navodi se prezime i ime autora (ako ga ima), naslov djela, mjesto i godina izdanja, format, zatim koliko ima primjeraka ili je li vrijedno. Primjerice Gundulich (Givo) – Osman, spjevagne vitescho. U Dubrovniku 1826. 4° Svezak A ima 398 naslova. Svezak B 223 te popis zemljovida. Svezak C 77 pretežito rukopisa, primjerice Commedia illirica (manoscritto). Svezak D 208, E 275, F 81, G 441, H 297, I 182. Glavnina knjiga je tiskana tijekom XVIII. st. do prve polovice XIX. st. U ostalim svescima ne navodi se format, primjerice Corneille (P.) Theatre, T. I, III, IV. Paris 1692. 3 (vjerojatno se misli na tri komada, T. I-III). Usporedimo li stare kataloge s današnjim, izgleda da je više od polovice knjiga nabavljeno tijekom druge polovice XIX. stoljeća ili sastavljači kataloga u ono vrijeme nisu sve popisivali, nego samo važnije knjige. U tim katalozima ne navode se, primjerice, časopisi koje su Garagnini imali u prvoj polovici XIX. st. (npr. *Corriere delle dame*) itd. Jesu li kasnije izrađivali popise nije poznato. Ipak, iz svega navedenog očita je njihova briga za evidencijom knjižne a i rukopisne baštine knjižnice. Današnji katalozi tako su pregledno napravljeni da olakšavaju upoznavanje čitaču. Izrađena su četiri: abecedni, stručni, predmetni i topografski. Kompjuterskom obradom podataka, što je u tijeku, bit će još lakše pretraživanje knjižničnog fonda.

Biljeska:

Tekst je skraćena i prepravljena verzija, bez bilježaka, izvornog znanstvenog rada *Povijest knjižnice obitelji Garagnin Fanfogna u Trogiru s posebnim osvrtom na namještaj i stare kataloge*. Radovi Zavoda za hrvatsku povijest, 29/1996.

Popis literature:

J. Badalić, *Inkunabule u Hrvatskoj*, Zagreb, 1952.

A. de Benvenuti, *Storia di Zara dal 1796 al 1918*, Milano, 1953.

- D. Božić Bužančić, *Južna Hrvatska u europskom fiziokratskom pokretu*, Split, 1995.
- Frane Bulić – Josip Bervaldi, *Krontaksa solinskih biskupa*, Bull.di arch. e stor. Dalm., Split, 1912.
- I. Carrara, *Odgovor*. Arkiv za poviestnicu jugoslavensku, knj. 2., Zagreb, 1852.
- Catalogus bibliothecae C.R. Musei archeologici*, Spalati, 1898.
- F. Cega, *Povijest knjižnice obitelji Garagnin Fanfogna u Trogiru s posebnim osvrtom na namještaj i stare kataloge*, Radovi ZHP, 29/1996.
- F. Cega, *Odjeća plemića i građana u Trogiru tijekom XVIII. st. s osvrtom na onu koju su nosili članovi obitelji Garagnin*, Vartal 1/2 /96, 1/2 /97.
- F. Cega, *Imovina u kući obitelji Garagnin nakon anarhije 1797. godine*. Građa i prilozi za povijest Dalmacije, 12/1996.
- F. Cega, *Trogir u izvješćima Kraglškog Dalmatina*, Vartal 1/2/ 1995.
- F. Cega – R. Tomić, *Zbirka grafika obitelji Garagnin u Muzeju grada Trogira (katalog izložbe)*, Trogir, 1996.
- G. Concina, *Viaggio nella Dalmazia littorale*, Udine, 1809.
- Ž. Dadić, *Trogir i egzaktne znanosti*. Radovi međunarodnog simpozija održanog prigodom proslave 700. obljetnice spomena ljekarne u Trogiru, Trogir 27. X. – 1. XI. 1971., Zagreb, 1973.
- I. Delalle, *Trogir – vodič*, Trogir, 1936.
- N. Duboković, *O gradnji cesta u Dalmaciji u doba Francuza*. Prilozi povijesti otoka Hvara IV., Hvar, 1974.
- A. Dudan, *La Dalmazia nell' arte italiana*, vol. 2., Milano, 1922.
- I. von Düringsfeld, *Aus Dalmatien*, Bd. 2., Prag, 1857.
- M. Faber, *Naučno ispitivanje u Dalmaciji*, GZM B i H, Sarajevo, 1893.
- C. Fisković, *Opis trogirске katedrale u XVIII. st.*, Split, 1940.
- A. Fortis, *Viaggio in Dalmazia*, Udine, 1774. // *Put po Dalmaciji (prijevod)*, Zagreb, 1984.
- J. Kolanović, *Građa za Illyricum sacrum*, *Croatica periodica christiana* 5/ 1980.
- I. Kukuljević Sakcinski, *Izvjestje o putovanju po Dalmaciji u jeseni godine 1854.*, Zagreb, 1855.
- I. Kukuljević Sakcinski, *Putne uspomene*, Zagreb, 1873.
- A. Kuzmanić, *Spomeni iz mog dnevnika*, *Narodni list Zadar* 14/1875., br. 86,93.
- Š. Ljubić, *Dizionario biografico degli uomini illustri della Dalmazia*, Vienna, 1856.
- I. Milčetić, *Hrvatske glagoljske bibliografije*. *Starine JAZU*, knj. 33, Zagreb, 1911.
- H. Morović, *Glagoljski spisi arhiva obitelji Garagnin-Fanfogna u Trogiru*, Izdanje HAS-a, 5/ 1965.
- H. Morović, *O trogirskoj knjižnici Garagnin-Fanfogna*, *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 3/4/ 1964.
- H. Morović, *Bilješke uz katalog Riceputijeve "Ilirske biblioteke"*, *Vjesnik bibliotekara Hrvatske* 1/2/1963.
- H. Morović, *Izbor iz djela*, Split, 1988.
- I. Pavlović Lucić, *Marmora Traguriensia*, Rhacusa, 1811.
- F. Rački, *Istraživanja u pismarah i knjižnicah dalmatinskih*, *Rad JAZU* 26/1874.
- F. Šišić, *Genealoški prilozi u hrvatskoj narodnoj dinastiji, VHAD*, N.s. 1913./14.

Popis izvora:

F. Cega, Trogir i njegovo područje od početka 18. do prve polovice 19. st.

(rukopis magistarskog rada obranjenog 23.12.1994.)

Muzej grada Trogira, Arhiv obitelji Garagnin-Fanfogna

Muzej grada Trogira, Nacrti palače Garagnin-Fanfogna

Muzej grada Trogira, Knjižnica Garagnin-Fanfogna

Povijesni arhiv Splita, Arhiv Fanfogna Garagnin, Imovinski spisi.

Summary:

The Garagnin Fanfogna Library at the Museum of the City of Trogir

The Museum of the City of Trogir is located in a palace that once belonged to the Garagnin Fanfogna family, so that the family library has also been incorporated into the Museum. The Garagnin Fanfogna Library is a closed library that is open only for research and at the same time it is a museum collection.

Before the fall of Venice (1796), the family had a list drawn up on 110 pages with 963 titles along with a list of objects that were kept in the library.

In the second half of the 19th century, the fortunes of the Garagnin Fanfogna family suddenly took a turn for the worse, so that family members secretly sold off their more valuable books. In this way their very valuable holdings were scattered throughout Croatia and, unfortunately, throughout Hungary as well.

With the establishment of the Museum in the Garagnin Fanfogna Palace in 1963, the library became a part of the Museum and in 1964 an inventory was taken of the remaining books and they were catalogued.

After undertaking this time-consuming work, the list held 5581 volumes, including six incunabulae and a small collection of 55 manuscripts. The remaining archives and manuscript materials were transferred for treatment to the Historical Archives in Split, where they remained.

According to the preserved list from 1796, we know how many books were in the library at the time, as well as what other objects were kept in the library. A plan of the library has also been preserved, but, unfortunately, there is no date on it. The books were housed in bookcases that were marked by Roman ordinal numbers from I to XXVIII. These same bookcases are still being used. The present catalogues (alphabetical, subject, thematic and topographic) are clearly laid out and, once they are transferred to computers, the search of the holdings will be simplified.

KNJIŽNICA ANTUNA LUBINA U MUZEJU GRADA TROGIRA

Danka Radić

Muzej grada Trogira

Trogir

U Muzeju grada Trogira pored knjižnice obitelji Garagnin-Fanfogna, nalazi se i knjižnica Antuna Lubina. Kada je dospjela u prostore Muzeja grada Trogira ne možemo sa sigurnošću tvrditi. Istražujući vrijeme i razloge smještaja Lubinove knjižnice u Muzej grada Trogira, saznala sam da ju je u ovaj muzej premjestio prvi ravnatelj i kustos prof. Mirko Slade Šilović – prema pričanju njegove supruge Mire Slade Šilović – nakon II. svjetskog rata, već u vremenu prije samog osnutka Muzeja, koji je osnovan 1963. godine. Prof. Slade Šilović knjige je prebacio sam kariolama iz kuće Lubinovih, koja i dan danas stoji u blizini južnih zidina grada. Lubinova knjižnica nije pripojena knjižnici Slade Šilović nastaloj nasljeđivanjem starih knjižnica trogirskih obitelji Dragazzo, Skakoc, Andrić, pa i obitelji Lubin.¹ Majka Marije Slade Šilović bila je Skakoc rođena Lubin. Lubinove slike, neki dokumenti i neobjavljeni rukopisi čuvaju se u knjižnici obitelji Slade Šilović u Trogiru.² Rad na knjižnici Antuna Lubina tek predstoji, pregledavajući je, uočila sam da je već netko popisivao te knjige, ali nisam uspjela utvrditi tko. Gotovo u svakoj knjizi nalazi se predmetni listić otipkan na pisaćem stroju. Predstoji sređivanje knjižnice, potpuna revizija i izrada potpunoga kataloga. Površnim pregledom ustanovila sam da su knjige na raznim jezicima, njemačkom, francuskom, talijanskom i engleskom. Ima više od 3000 naslova knjiga i raznih časopisa. Tu se nalaze knjige crkvenog sadržaja, biblije, knjige iz područja teologije, astronomije, fizike, filozofije, umjetnosti, povijesti umjetnosti, književnosti..., uglavnom tiskane u XIX. stoljeću. Primjerice, tu su djela poznatih talijanskih pjesnika, sva djela Williama Shakespearea, te ostalih engleskih pjesnika Williama Wordswoda, Williama Butlera Yeatsa, T. S. Eliota, zatim kolekcije britanskih autora, Hewlett, Carlylea, Martensa, Scotta i Levera, kompleti *Revue des grandes proces contemporains* itd. Trogirskoj, a posebice široj javnosti uopće nije poznato da se u Muzeju grada Trogira nalazi knjižnica Antuna Lubina. Da bismo shvatili njezino značenje i vrijednost, moram u najkraćim crtama opisati život i djelovanje Antuna Lubina. Ovog trogirskog velikana, koji je u svoje vrijeme bio neprijeporan autoritet za tumačenje Dantea i dan danas neizostavno citiraju na katedrama za talijanistiku u Njemačkoj, Austriji i Italiji. U svojim enciklopedijama spominju ga i kao